

Posudek oponenta disertační práce

Mgr. Milana Hnátky, Postavení komunikace v systému malého a středního podniku s cílem zabezpečení jeho úspěšného vícegeneračního vývoje.

Doktorand: **Mgr. Milan Hnátek**

Studijní program: P6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6208V038 Management a ekonomika

Fakulta managementu a ekonomiky UTB ve Zlíně

Téma disertační práce: **Postavení komunikace v systému malého a středního podniku s cílem zabezpečení jeho úspěšného vícegeneračního vývoje.**

Školitel: doc. Ing. František Lipták, DrSc.

Oponent: doc. PhDr. ing. Aleš Gregar, CSc.

Aktuálnost tématu disertační práce:

Předložená disertační práce je zaměřena na velmi aktuální téma, řízení a generační obměna ve vedení malých a středních rodinných podniků. Cíl práce, který si autor stanovil je, analyzovat současný stav poznání o přístupech ke zkoumání rodinných podniků, plánování nástupnictví, výchově budoucího nástupce a generační obměně v rodinném podniku. Podle odhadů tvoří rodinné podniky v ČR až 90% všech podniků, ale ve srovnání s ostatními evropskými i mimoevropskými zeměmi je tato oblast u nás značně nedoceněna. Existuje jen velmi málo výzkumů zabývajících se situací rodinných podniků u nás, většina těchto výzkumů byla prováděna v západní Evropě a v USA, kde má rodinné podnikání delší tradici a těší se mnohem většímu zájmu. Téma plánování nástupnictví a generační obměny v rodinných podnicích je velmi aktuální také v souvislosti s historickou etapou vývoje tohoto typu podnikání v ČR po roce 1989. To že plánování nástupnictví není věnována dostatečná pozornost má za následek, že více než 70% rodinných podniků zaniká (viz. str. 47). To představuje z makroekonomického pohledu ztrátu hodnot, know-how ale také pracovních míst a zaměstnanosti. I když se ukazuje, že výzkum v této oblasti je obtížný a přináší řadu metodologických problémů, podařilo se autorovi disertační práce stanovený cíl splnit a práce přináší pro manažerskou teorii i praxi zajímavé a podnětné poznatky.

Postup řešení tématu disertační práce a konkrétní přínos studenta:

Doktorand věnoval pozornost zhodnocení současného stavu poznání řešení problematiky v naší i zahraniční literatuře. Konstatuje, že u nás se tematikou rodinných podniků soustavněji zabývá jen malý okruh autorů. Jedná se o některé autory, kteří se zabývají současnou situací a podmínkami pro rodinné podnikání (Odehnalová, Koráb, Poledna, Veber a další), ale také historií této formy podnikání u nás (Geršlová, Žák, Zelený a další). V zahraniční literatuře je toto téma zastoupeno významně více (Astrachan, Chua, Fletcher, Leach, Lobraico, Ward a další). Vyhodnocení literárních pramenů ukazuje, že

výzkum rodinných podniků je v zahraničí považován za významnou oblast zájmu teorie řízení, ale také manažerské praxe.

Z pohledu metodologického je důležité, že doktorand věnoval ve své práci potřebnou pozornost vymezení a definování pojmu podnik, rodinný podnik a rodinné podnikání. Poukazuje na situaci v legislativě ČR a skutečnost že je obtížné získat potřebná kvantitativní data pro výzkum. Uvádí přístup Evropské komise a definování rodinného podniku v EU. Na str. 26 pak doktorand uvádí vlastní definici pojmu rodinný podnik, se kterou pracuje ve své disertační práci. Dále potom uvádí přehled specifik rodinných a nerodinných podniků (viz str. 32). Možná by bylo zajímavé, aby při obhajobě doktorand komentoval možnosti výzkumného a praktického využití alternativního přístupu k definování rodinného podniku pomocí škály F-PEC (Astrachan, Klein, Smyrnios). (viz. str. 24-25). Pro stanovení postupu řešení disertační práce a projektu výzkumu získal doktorand velmi cenné poznatky při výzkumné stáži ve Family Business Center, Kollere ov Business, University ov Louisville v USA (Fulbrightovo stipendium). Koncept kvalitativního výzkumu s využitím případových studií jednotlivých rodinných podniků je pro výzkum rodinného podnikání vhodný.

Autor předložené disertační práce ve druhé a třetí kapitole stanovil cíle, výzkumné otázky a metody pro zpracování výzkumu. Ve čtvrté kapitole jsou potom uvedeny hlavní výsledky výzkumu. V této části jsou formulovány odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky. Velmi kritická zjištění jsou uvedena ve vztahu k přístupu našeho státu (ministerstva obchodu, financí) k rodinnému podnikání v ČR a k postavení rodinného podnikání ve společnosti. Výsledky výzkumu frekvence pojmů spojených s rodinným podnikáním v korpusu Hospodářských novin v letech 1997 až 2010, jsou zajímavé a vypovídající (viz str. 65). Zajímavá jsou také zjištění o úloze vzdělávacích institucí v rozvoji rodinného podnikání. Po vyhodnocení čtyř případových studií rodinných podniků z domácího i mezinárodního prostředí a na základě poznatků získaných z literatury a odborných stáží, autor sestavil model komunikace mezi současným podnikatelem a jeho nástupcem v průběhu generační obměny (str. 93). Tento model je jedním z výstupů řešení tématu disertační práce a může sloužit jako doporučení pro přípravu a realizaci plánu nástupnictví v rodinném podniku. Možná by bylo potřebné zjištění vyplývající z analýzy případových studií dále více kriticky vyhodnotit a obecněji interpretovat. Tyto kroky by mohly přinést velmi cenné poznatky pro formulaci relevantních výzkumných otázek a pracovních hypotéz pro další empirický výzkum.

V páté kapitole jsou uvedeny přínosy disertační práce pro teorii a praxi rodinného podnikání. Autor přináší ucelený pohled na rodinné podnikání, plánování nástupnictví a komunikaci mezi současným podnikatelem a jeho nástupcem. Uvádí řadu poznatků z mezinárodního prostředí (USA a Turecko). Podnětná jsou také doporučení pro možné propojení akademické sféry a praxe rodinného podnikání v centrech rodinného podnikání při univerzitách v USA. V závěru uvádí také svoji představu o dalších možnostech pokračování výzkumné práce na tomto tématu ve vztahu k integraci rodinného podnikání v ČR a okolních státech (Visegrádská skupina V4).

Význam pro praxi a pro rozvoj vědního oboru:

Výsledky a přínosy jak v rovině teoretických poznatků, tak i v rovině aplikační, jsou zajímavé a významné. Autor v závěru formuluje soubor doporučení k úspěšnému zvládnutí nástupnictví a předpokládá, že získané poznatky bude možné použít rovněž pro inovaci některých částí studijních plánů pro manažery na FaME a dalších fakultách UTB, a to ve všech formách studia, tedy i v celoživotním vzdělávání.

Formální úprava disertační práce:

Po stránce formální odpovídá disertační práce požadavkům kladeným na tento typ práce, je napsána kultivovaným a srozumitelným jazykem. V seznamu použité literatury uvádí

autor disertační práce 77 titulů naší a zahraniční literatury, tituly jsou aktuální a jejich použití je v textu práce citováno.

Publikační činnost autora:

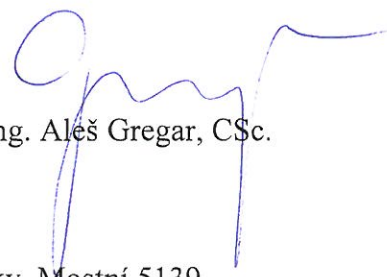
V seznamu publikací uvádí autor 12 titulů publikovaných převážně na mezinárodních konferencích a v zahraničních odborných časopisech. Výsledky výzkumu získané při zpracování disertační práce bude jistě možné dále publikovat v našich i zahraničních odborných časopisech.

Závěr posudku:

Konstatuji, že autor předložené disertační práce prokázal schopnost a připravenost k samostatné výzkumné práci ve vědním oboru Management a ekonomika. **Doporučuji proto předloženou disertační práci k obhajobě a po úspěšném obhájení této práce udělení akademického titulu Ph.D.**

Ve Zlíně dne 21. 4. 2015.

Doc. PhDr. ing. Aléš Gregar, CSc.

Adresa:

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, Mostní 5139,
760 01 Zlín, tel. 576032227, e-mail: gregar@fame.utb.cz

Otázky pro obhajobu:

1. Jaké jsou možnosti výzkumného a praktického využití alternativního přístupu k definování rodinného podniku pomocí škály F-PEC (Astrachan, Klein, Smyrnios) (viz str. 24-25).?
2. Jaké bariéry v komunikaci mohou negativně ovlivnit proces plánování nástupnictví ev. vícegenerační fungování rodinného podniku ve vztahu k uplatňování modelu komunikace během generační obměny (viz str. 93)?
3. Vidí autor disertační práce reálnou možnost založení centra rodinného podnikání při FaME UTB ve Zlíně, co tomu brání? Existuje takové centrum při některé univerzitě v ČR?